

Exam. Code : 103204

Subject Code : 1120

B.A./B.Sc. 4th Semester

RELIGIOUS STUDIES

(Madhkalin Ate Adhunik Dharmik Lehran)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—Attempt **all** questions Sections A, B, C and D each contain **15** marks whereas Section E contains **40** marks.

SECTION—A

1. Discuss on origin and development of Bhakti Movement.

OR

2. Throw light on the contribution of Bhakat Kabir towards the society. 15

SECTION—B

3. Throw light on the origin and development of Sufi traditions.

OR

4. "Sufi Sanit worked as a bridge between Hindu and Muslim". Do you agree ? Explain. 15

SECTION—C

5. Discuss on life, teaching and contribution of Mirabai.

OR

6. Discuss in detail the life and teachings of Shankar Dev. 15

SECTION—D

7. Throw light on the establishment of Brahma Samaj and its contribution.

OR

8. Write about origin, development and contribution of Arya Samaj. 15

SECTION—E

(Short Answer Question)

9. (i) Who were Nainars ?
 (ii) What is difference between Sagun and Nirgun Bhakti ?
 (iii) Write a short note on Bhakat Ravidas.
 (iv) What is Sufi ?
 (v) Write a short note on Bhakat Namdev.
 (vi) Write a short note on the establishment of Ram Krishan Mission.
 (vii) Focus on the life of Chaitanya Mahaprabhu.
 (viii) Who was Dayanand Saraswati ?
 (ix) Write a short note on the mission of life of Swami Vivekanand.
 (x) Who was Raja Ram Mohan Rai ? 40

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ ਅਤੇ ਸ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਗ ਹ ਦੇ 40 ਅੰਕ ਹਨ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
 ਜਾਂ
 2. ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
 15

ਭਾਗ—ਅ

3. ਸੂਫੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ।
 ਜਾਂ
 4. ਸੂਫੀ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 15

ਭਾਗ—ੲ

5. ਮੀਰਾ ਬਾਈ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

6. ਸ਼ੰਕਰਦੇਵ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉ।

15

ਭਾਗ—ਸ

7. ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਾਜ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

8. ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੀ ਉੱਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

15

ਭਾਗ—ਹ**(ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)**

9. (i) ਨੈਨਾਰ ਕੌਣ ਸਨ ?
 (ii) ਸਰਗੁਣ ਅਤੇ ਨਿਰਗੁਣ ਭਗਤੀ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
 (iii) ਭਗਤ ਰਵੀਦਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
 (iv) ਸੂਫੀ ਕੀ ਹੈ ?
 (v) ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
 (vi) ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ?
 (vii) ਚੈਤਨਯ ਮਹਾਪ੍ਰਭੂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
 (viii) ਦਯਾਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਕੌਣ ਸਨ ?
 (ix) ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦੇ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
 (x) ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੋਹਨ ਰਾਇ ਕੌਣ ਸਨ ? 40

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈਂ। ਭਾਗ ਕ, ਖ, ਗ ਐਰ ਘ ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਮੇਂ ਸੇ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂ। ਪ੍ਰਤਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 15 ਅੰਕ ਹੈਂ। ਭਾਗ ਙ ਕੇ 40 ਅੰਕ ਹੈਂ।

ਭਾਗ—ਕ

1. ਭਕਿਤ ਲਹਰ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਤਥਾ ਵਿਕਾਸ ਕੇ ਵਿਭਯ ਮੇਂ ਲਿਖੇਂ।

ਅਥਵਾ

2. ਸਮਾਜ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਭਕਤ ਕਬੀਰ ਕੇ ਯੋਗਦਾਨ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕਰੇਂ। 15

भाग—ख

3. सूफी परम्परा की उत्पत्ति तथा विकास पर प्रकाश डालें।

अथवा

4. सूफी संतों ने हिंदू और मुस्लिम को जोड़ने का कार्य किया है। क्या आप इससे सहमत हैं ? व्याख्या करें। 15

भाग—ग

5. मीराबाई के जीवन, शिक्षाओं तथा योगदान की चर्चा करें।

अथवा

6. शंकरदेव की जीवन शिक्षाओं पर प्रकाश डालें। 15

भाग—घ

7. ब्रह्म समाज के गठन और योगदान का उल्लेख करें।

अथवा

8. आर्य समाज की उत्पत्ति और विकास पर विचार करें। 15

भाग—ङ

(लघु उत्तर वाले प्रश्न)

9. (i) नयनार कौन थे ?
 (ii) सगुण और निर्गुण भक्ति के अंतर को स्पष्ट करें।
 (iii) भक्त रविदास के बारे में लिखें।
 (iv) सूफी क्या है ?
 (v) भक्त नामदेव पर संक्षेप नोट लिखें।
 (vi) राम कृष्ण मिशन का गठन कैसे हुआ ?
 (vii) चैतन्य महाप्रभु के बारे में संक्षेप में लिखें।
 (viii) दयानंद सरस्वती कौन थे ?
 (ix) स्वामी विवेकानंद के जीवन मिशन का उल्लेख करें।
 (x) राजा राम मोहन राय कौन थे ? 40